

Dr. Ertuğrul Saltuk 1914-1980

AYSİMA ALTINOK

Nöroşirürji Uzmanı ve (Emekli) Klinik Şefi, İstanbul

Özet: Haydarpaşa Numune Hastanesi Nöroşirürji Kliniği'nin 1962-1979 yılları arasında şefliğini yapan Dr. Ertuğrul Saltuk'un yaşamöyküsü verilerek mesleki çalışmaları aktarılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Nöroşirürji, tıp tarihi

Abstract: Biography of Dr. Ertuğrul Saltuk, director of Neurosurgery Clinic of Haydarpaşa Numune Hospital in İstanbul between 1972-1979, is given and his professional career is summarized.

Key Words: Medical history, neurosurgery

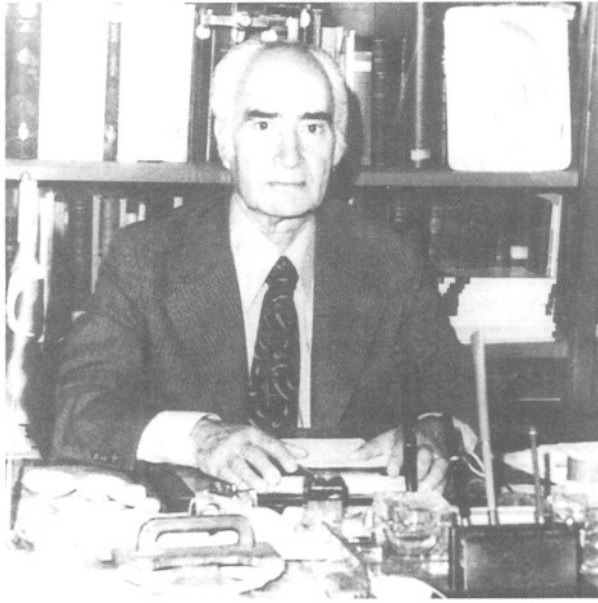
Haydarpaşa Numune Hastanesi Nöroşirürji Kliniği'nin Dr. Hami Dilek'ten sonra onyedinci yıl boyunca (1962-1979) şefliğini yapan Dr. Ertuğrul Saltuk, babası Dr. İsmail İbrahim Bey'in Hicaz sıhhiye müdürlüğü görevi sırasında 28 Mart 1914'te Mekke'de dünyaya gelmiştir. İlk ve orta öğretimini İstanbul'da tamamlamış, 1939 yılında İstanbul Tıp Fakültesi'nden mezun olarak tıp doktoru ünvanını almıştır. Aynı yıl Gülhane Tatbikat Okulu'nda askerlik görevine başlamış, İkinci Dünya Savaşı nedeniyle ancak 1942 yılı başlarında terhis olmuştur. Nisan 1942'de Vakıf Gureba Hastanesi'nde Dr. Ali Rıza Altdoğan'ın kliniğinde cerrahi asistanlığına başlamış, 15 Mayıs 1945'te genel cerrahi uzmanı olmuştur. Aynı ay içinde ikinci askerlik görevine başlamış, Kayseri ve Erzincan'da görev yaptıktan sonra 1946 güzünde terhis edilmiştir.

29 Kasım 1946'da Bakırköy Akıl Hastanesi cerrahi cervisi şef muavinliğine atanmıştır. Burada, öğrencilik yıllarında ameliyatlara yardım ettiği Dr. Hami Dilek'le çalışma fırsatı bulan Dr. Ertuğrul Saltuk, 1949 yılında Hami Dilek'in Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne tayiniyle boşalan servis şefliğine atanmıştır.

Şekil 1: Bakırköy Akıl Hastanesinde çalıştığı 1950'li yıllarda Dr. Ertuğrul Saltuk.

Dr. Ertuğrul Saltuk, Bakırköy Akıl Hastanesi'ndeki çalışma yıllarında psikiyatriye ilgi duymuş, ödeneksizlik nedeniyle yerli piyasada imal

Şekil 2: Haydarpaşa Numune Hastanesi'nde nöroşirürji servis şefi olarak çalıştığı 1970'li yıllarda Dr. Ertuğrul Saltuk.

ettirdiği cerrahi aletlerle lobotomi ameliyatları yapmıştır (3,6,7,8). Ancak ameliyatlar tartışma yaratınca "hastane baştabipliği bu tarz müdahalelere müsaade etmemiş, bu görüş ayrılığı hastane, baştabipliği ve Dr. Ertuğrul Saltuk arasında uzun süren kırınglık hatta küskünlüğe neden olmuştur" (1). Bu dönemde nöroşirürjiyle ilgili çalışmalarını yayımlamıştır (4,5,9). 19 Nisan 1958'de Haydarpaşa Numune Hastanesi Nöroşirürji Servisi'ne atanan Dr. Ertuğrul Saltuk, 1959-1960 yıllarında Köln Üniversitesi'ne misafir hekim olarak gitmiş orada Prof. Tönnis ve Prof. Leunike ile çalışmıştır. Dönüşünde kısa bir süre Haydarpaşa Numune Hastanesi'nde görev yaptıktan sonra 2 Şubat 1961'de yeniden Bakırköy Akıl Hastalıkları Hastanesi'ne atanmıştır. Dr. Hami Dilek'in emekli olmasından sonra 7 Eylül 1962'de tekrar Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne atanan Dr. Ertuğrul Saltuk, yaş haddinden emekli olduğu 1979 yılına kadar aralıksız onyediy yıl bu kurumda servis şefi olarak çalışmıştır.

Bakırköy Akıl ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde 26 Ağustos 1964 tarihinde toplanan ve Doç. Dr. Hazım Bumin, Prof. Dr. Feyyaz Berkay, Doç. Dr. Hüsameddin Gökay, Dr. Ünsal Erciyas ile Dr. Faruk Bayülkem'den oluşan jüri, Dr. Ertuğrul Saltuk'a nöroşirürji uzmanı belgesi verilmesine oybirliği ile karar vermiştir.

Uzun yıllar çalıştığı Haydarpaşa Numune Hastanesi'nde meslekdaşları üzerinde bıraktığı

izlenim şöyle aktarılmaktadır: "Dr. Ertuğrul Saltuk, uzun boylu, evvelce kumral ve kıvrıkcık olan saçları beyazlaşmış, dudaklarını hafifçe uzatarak konuşan, son derece terbiyeli ve nazik bir hekimdi. Kimse ile münakaşa etmez, şayet böyle bir hava eserse 'iyi olur inşallah' der, kestirir atar ve derinliğine bildiği tasavvuf edebiyatından bir şiirle işi tatlıya bağlardı. Dünyanın ıslah olmayacağına inanmış bir hali vardı. Odasında balık besler, çiçek yetiştirir, uzayan sarmaşıkların tavana tırmanması ona sonsuz bir haz verirdi....Hastane koridorlarında rastladığı her arkadaşını odasına davet eder, eli ile kahve pişirirdi. Şiir, edebiyat konuşmalarına yakinen tanıdığı eski şöhretlere ait hatıralarını ekler, doyum olmaz sohbet ortamları yaratırdı" (2).

1941 yılında öğretmen Nezahat Saltuk'la evlenmiş, bir çocukları olmuştur. 1980 yılı Mayıs ayında vefat etmiştir.

Teşekkür: Dr. Ertuğrul Saltuk'un eşi Nezahat Saltuk ve torunu Selenga Öztürk'e sağladıkları bilgi ve belgeler için teşekkür ederim.

Yazışma Adresi: Dr. Aysima Altınok
Lamartin Cad. 19
Taksim İstanbul

KAYNAKLAR

1. Bayülkem F: İlk Türk Nörologları ve Ülkemizde Nöroloji, Nöroşirürji Çalışmalarının Tarihi Gelişmesi, İstanbul: Ruh Hastalarını Adaptasyon Derneği Yayınlarından, 1993, 106 s.
2. Ekdal M: Bir Temel Sağlık Kuruluşumuzun Varlığında Türk Tıp Tarihi. Tıbbane'den Numune'ye, İstanbul: Zafer Matbaası, 1982, 316 s.
3. Saltuk E: Psikoşirürjikal müdahaleye tabi tutulmuş vakalar. Tıp Dünyası, 1951, cilt 24, sayı 7'den ayrı baskı, 8 s.
4. Saltuk E: Cerrahi tedaviyle şifa bulmuş ankiste bir dimağ absesi. Tıp Dünyası, 1951, cilt 24, sayı 9'dan ayrı baskı, İstanbul: Kader Basımevi, 1951, 4 s.
5. Saltuk E: Streptomycine ile tedavi edilmiş üç pottique parapleji vakası. Acta Neuro-Psychiatrica, 1952, cilt 1, sayı 1'den ayrı baskı.
6. Saltuk E: Lobotomilere dair simpozyum. Türkiye Tıp Encümeni Arşivi, 1952, cilt 3, sayı 12'den ayrı baskı, İstanbul:Kader Basımevi, 1952, 7 s.
7. Saltuk E: Lobotomi (Teknik). Acta Neuro-Psychiatrica, 1952, cilt 1, sayı 4'ten ayrı baskı, İstanbul: Kader Basımevi, 1952, 20 s.
8. Saltuk E: La lobotomie. Acta Neuropsychiatrica, cilt 1, sayı 4'ten ayrı baskı, İstanbul: Kader Basımevi, 1953, 7 s.
9. Saltuk E: Retrogasserien nörotomi ile tedavi edilen bir trigeminus nevralsisi. Tıp Dünyası, cilt 27, sayı 2'den ayrı baskı, İstanbul: Kader Basımevi, 1954.